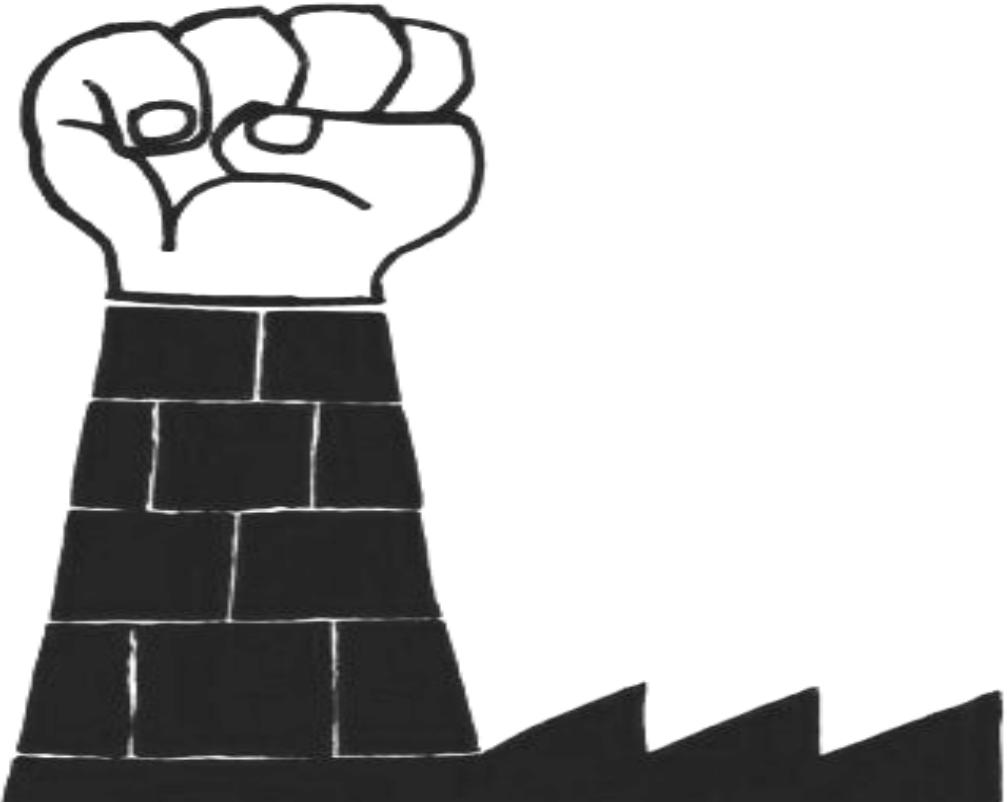

**Ne zname vaša radnička prava, mislite da se krše? Nemanje se kome
obratiti? Kontaktirajte nas i pružamo besplatni
profesionalni pravni savjet!**

Ako ste nezadovoljni stanjem u društvu, stalnim gaženjem radničkih prava, političkom scenom obilježenom vladavinom gotovo identičnih HDZ-a i SDP-a, kao i ostalih parlamentarnih stranaka, potičnjavanjem cjelokupnog života interesima kapitala i privatnih profita, te se želite boriti za društvenu promjenu javite nam se i – **PRIDRUŽITE NAM SE.**

Odgovornost za promjenu leži na svakome od nas...

Do promjena može doći samo ako se svi uključimo u borbu za njihovo postizanje i ako se povežemo. Sami ne možemo ostvariti svoje ciljeve, već samo udruženi u organizaciju. Naš je cilj formirati snažnu organizaciju koja će se beskompromisno boriti za zaštitu interesa radnika, studenata, nezaposlenih i umirovljenika i radikalnu promjenu društva u interesu svih potlačenih. U tome nam je vaša pomoć neophodna...

**Radnička borba je službeno glasilo
organizacije Radnička borba.**

Web stranica
www.radnickaborba.org

Kontakt:
radnicka_borba@yahoo.com
095/826 6179

**Pomožite širenje i izlaženje ovog časopisa
dobrovoljnim novčanim prilozima**

Broj računa: 2340009-3212879396 (PBZ)

ČASOPIS ZA SOCIJALNA PITANJA I
DRUŠTVENU KRITIKU

RADNIČKA BORBA

www.radnickaborba.org

2012 13. broj

U OVOM BROJU:

INTERVJUI sa:

- strojvodom HŽ-a
- Nezavisnim
cestarskim sindikatom

PRIOPĆENJE JADRANKAMENA ZA JAVNOST

POSLJEDICA REZIGNIRANOSTI VLADE GLEDE POSKUPLJENJA

LINIĆ NAM BACA PRAŠINU U OČI

SDP = HDZ

jedina oporba je RADNIČKA VLAST

BEZ IZLAZENJA NA ULICE

NISTA SE NECE PROMIJENIT!!

Radnička borba

13. broj
www.radnickaborba.org

Intervju s Mijatom Stanićem, Nezavisni cestarski sindikat: *Ne smije biti promjena u vlasništvu strateške imovine bez volje građana!*

RB: Predstavite nam inicijativu koja je nastala povodom davanja Hrvatskih autocesta u koncesiju. U kojoj je fazi inicijativa sada, kako planirate da će se odvijati i koji su konačni ciljevi?

Mijat Stanić: Najprije da kažem nešto o sebi i svome

sindikatu. Ja sam predsjednik Nezavisnog cestarskog sindikata, sindikata koji djeluje u cestarskim poduzećima; on djeluje u sedam poduzeća od kojih su sva državna. U zadnje vrijeme nova Vlada je najavila da će dati autoceste u koncesiju. Mi i sa bivšim vladama, još od 2005. godine, ratujemo protiv tih koncesija.

Prva naznaka davanja u koncesiju je bila povodom stand by aranžmana s MMF-om, gdje su poduzeća dobila rok do kada su trebala provesti privatizaciju. Međutim od toga se odustalo, jednim dijelom i zbog toga što smo i mi kao radnici digli veliku bunu, ali se ista tema pojavila 2008. za vrijeme Ive Sanadera.

Mi smo organizirali i najavili prosvjed i nakon njegovog organiziranja stigao nam je prosvjed u ministarstvo kod ministra Božidara Kalmete i on je rekao da će odustati od koncesije. Mi smo tražili pisani potvrdu – što nam je on i dao. Mi smo tada odjavili i prosvjedni skup jer se odustalo od koncesije.

Prošle godine opet je krenula tajajava za koncesiju i to prije nego što je došla nova vlast. Radimir Čačić je već u 11. mjesecu govorio o tome. Na to smo mi rekli da kada je u pitanju strateška imovina Republike Hrvatske, pogotovo kada je u pitanju infrastruktura, šume, voda, more, otoci i slične važne stvari, riječ o toliko bitnim pitanjima da se mora pitati

građane što o tome misle. Treba za to tražiti dozvolu od građana. Građani ne trebaju odlučivati u društvu samo na dan izbora nego bi trebali biti uključeni u rješavanje važnih pitanja kao što je strateška imovina.

Pošto je ovo već ušlo u ozbiljniju fazu krenuli smo s inicijativom prikupljanja potpisa za

Radnička borba

13. broj
www.radnickaborba.org

Od osnivanja ureda do urednog podmirivanja poreza postoji ogromna provalija koju Linić neće moći samo tako preskočiti. No ostavimo i to po strani. Zašto bi se kao izvanredan morao slaviti zahtjev da se poštije ono što stoji u zakonu? Ta poduzeća su ionako dužna da plaćaju porez i ništa se po tom pitanju nije promijenilo, niti im se porez povećao. Linić je nalik na policijskog inspektora koji jednoga dana ponosno nabija kapu na glavu, saziva medijsku konferenciju i saopćava kako će se u bližoj budućnosti od sada poduzeti mjere protiv toga da razbojnici slobodno pljačkaju. Naravno, u ovoj usporedbi postoji bitna razlika između najvećih poduzetnika i razbojnika: u velikom broju slučajeva kriminalci su prisiljeni obavljati svoj posao zbog osiguravanja egzistencije, prehranjivanja obitelji, te nezaposlenosti i dugova; krupni kapital krade na porezu samo da bi još više povećao svoj ionako ogromni profit koji su za njega stvorili radnici – nakon izrabljivanja zaposlenika i kršenja njihovih prava neplaćanje poreza je samo sitna stavka u beskrupuloznoj potjeri za bogatnjem i još više novca. Neka nam Linić ne pokušava prodavati

pokušava prodavati svoju demagogiju jer nemamo niti živaca, a niti vremena da gledamo loše iluzionističke predstave. Jesu li se povećali porezi najbogatijima? Ne. Da li je uspostavljeni praćenje porijekla njihove imovine i sankcioniranje privatizacijske pljačke (u kojoj je dobar dio njih i nastao)? Ne. Da li se kažnjavaju svi oni koji prisiljavaju na prekovremeni rad i radnicima ne isplaćuju plaće po više mjeseci? Ne. Jesu li se "u ovim teškim vremenima kada svi moramo snositi teret krize "smanjile plaće Liniću i njegovim priateljima iz Vlade ili možda zastupnicima u Saboru? Odgovor znamo. Evo kako izgleda vaga na čijoj su jednoj strani najbogatiji, a na drugoj strani radnici, nezapo-

nezaposleni, studenti, umirovljenici, a koju nepristrano u rukama drži Slavko Linić, s povezom na očima; otjelovljujući ideal nepristrane pravde. Na jednoj strani pad plaća, otpuštanja radnika u javnom sektoru, poskupljenja hrane i energenata, rast nezaposlenosti – posebno mladih, minimalna plaća koja ne raste, školarine na fakultetima; na drugoj strani osnivanje novog poreznog ureda. Lijepo je biti siromašan i živjeti u Hrvatskoj. Tada znaš da svi snosimo teret krize i da je konačno, kako bi rekao Josipović (u već zaboravljenoj predsjedničkoj kampanji), ostvarena "Pravda".

Linić baca prašinu u oči

Prije nekog vremena su eksplozivni novinski naslovi i dinamične televizijske najave, uz mnogo uskličnika i povišenih tonova, zaglušile medijski prostor. "Linić udara po najbogatijima", "Linić je odlučio stati na kraj samovolji najbogatijih", "Najbogatiji pod posebnim nadzorom", "Osnivaju se posebni porezni timovi". Ponekad se u ovom minispektaklu govori čak i o novim poreznim komandosima koji će tjerati pravdu na štetu najbogatijih. Kada netko od bezbrojne sirotinje u ovoj zemlji čuje ovakve najave trebao bi, čini se, već samim time biti sretan, bez obzira o čemu se zapravo radi. Radi se o tome, da bi, zamislite samo, i najbogatija poduzeća, oko 600 firmi koje predstavljaju najkrupniji kapital u Hrvatskoj, također trebale plaćati porez. Naime, do sada su krupni kapitalisti, tzv. "veliki porezni obveznici", u praksi sami mogli određivati koliki će porez platiti – porezni nadzor obuhvaćao je samo oko 5% najvećih poduzeća! Tako su predstavnici krupnog kapitala prema procjenama godišnje krali dodatnih 200 do 300 milijuna kuna. Sada bi se, kako je najavio Slavko Linić, trebao osnovati novi posebni porezni ured koji bi pratilo podmirivanje plaćanja poreza najvećih firmi, koje ostvaruju prihode od 400 milijardi kuna po godini. Tako Linić "udara" po najbogatijima, zapravo rukama po zraku maše u prazno kako bi se dobio dojam da uopće želi udariti – kada bi zaista udario po najbogatijima udario bi po onima bez kojih vlada SDP-a ne bi ni mogla postojati, tj. udario po vlastitom trbuhu... .

referendum. Naš nezavisni sindikat će biti nosilac ove inicijative koja je veoma zahtjevna i tražiti će ozbiljnu infrastrukturu. Nastojat ćemo da se povede široka javna rasprava sa predstavnicima udruga, intelektualcima, aktivistima, te svim građanima koji su zainteresirani. Nastojat ćemo održati i tribinu i naš je cilj da nam se u tome uključi što više ljudi, a pogotovo aktivista koji su pokazali volju da žele sudjelovati u kreiranju boljeg društva. Želimo uključiti sve sindikate, udruge, studente, umirovljenike - sve osim političkih stranaka. Stranačkih boja ovdje ne smije biti jer se ne radi o stranačkom, već o strateškom pitanju što je od puno veće važnosti od nekakvog straćarenja. Naravno da pojedince nećemo pitati pripadaju li ovoj ili onoj stranci – to nas ne zanima – no ne mogu se stranke promovirati uz ovakav program. Zato ove Karamarkove najave da će HDZ tražiti referendum predstavljaju samo političku igru. Stranka koja je najviše kriva zbog privatizacija koje nam se događaju i koja nas je dovela u ovu situaciju je upravo HDZ. Oni su nas zadužili, a

sada imaju obraza govoriti da će oni provoditi nekakve referendumne. Zadnji koji je kompetentan i koji ima pravo da se javlja je HDZ.

Ta inicijativa neće ostati samo na autocestama. Naša je ideja da kroz javne rasprave dođemo do nekakvog konsenzusa o tome što je to strateška imovina RH za koju bi vlada uvijek morala pitati građane ukoliko želi mijenjati strukturu vlasništva. Već je puno toga otišlo iz naših ruku. Nije se smjelo npr. dogoditi da banke odu. Ne smije nam se dogoditi daljnja erozija da ono što smo mi gradili i stvarali odlazi u privatne ruke i da nas to dovodi u ropski položaj.

Zašto su autoceste nama toliko bitne? Zato jer one predstavljaju najskuplji projekt RH. Nikada se ni u što nije toliko uložilo kao u izgradnju autocesta. Ta ulaganja su najvećim dijelom od naših građana – cestarina je predstavljala manji dio podmirivanja troškova, uglavnom je to išlo iz cijena goriva. Svake godine izdvoji se otprilike milijardu i pol kuna za izgradnju autocesta. Sada nitko ne pita

građane što će biti s tim autocestama. Za nas u sindikatu autoceste nisu toliko bitne zbog statusa radnika jer posao je sindikata da ispregovara dobar kolektivni ugovor, a s obzirom na direktive koje slijede ulaskom u EU morat će se dodatno pojačati sigurnost, što znači i veći broj izvršilaca. Tu nisu u opasnosti radnici da će izgubiti radna mjesta ili imati manju plaću. Pitanje je prava svih građana. Želimo obrnuti sadašnju situaciju, odnosno postići to da će svaka buduća vlast ako na bilo koji način želi mijenjati vlasničku strukturu morati raspisati referendum.

RB: Kakvo je stanje s vremenom?

Mijat Stanić: Vremena ima dovoljno jer mi možemo što se tiče sakupljanja potpisa to raditi do dana potpisivanja koncesijskog ugovora. Mi nećemo žuriti dok ne osiguramo kompletну infrastrukturu. Odredit ćemo najniži broj stanovnika nekog mesta koji je potreban da postavimo svoj stand. Kada svi budu postavljeni onda u posljednjih petnaest dana krećemo u akciju. Cilj će nam biti skupiti najviše potpisa što možemo, a ne samo onoliko

koliko je potrebno za referendum. Jako je bitno da ljudima vratimo samopouzdanje da mogu utjecati. Kada prikupimo potpise onda sigurno idemo na referendum. Više se nikada ne smije dogoditi ovo što su učinili sindikati – koji su jedini i uspjeli prikupiti potpise – da se odustane od referenduma. Tu više pitanje i nije bilo vezano uz odredbe ZOR-a nego je bilo više riječi o tome da ljudi dobiju osjećaj kako su bitni, kako predstavljaju politički faktor i mogu dovesti do promjena.

RB: Što vidite kao potencijalnu najveću prijetnju prikupljanju potpisa?

Mijat Stanić: Prije svega dio medija i interesne grupe kojima nije u cilju da se referendum provede. Naravno da takvi žele da se ova inicijativa obezvrijedi i da će pokušati učiniti sve da pokažu kako nije onako kako mi tvrdimo. To mogu biti i političke elite. Ne znamo koje sve obaveze koja stranka ima na međunarodnoj obavezi. Mi ne znamo jesu li neki krediti ili projekti uvjetovani obavezama te vrste. Mi to ne znamo jer ne znamo što se iz tog krije. No, svakako da će veliki kamen spoticanja biti političke

elite koje su u službi krupnog kapitala, odnosno jednostavno rečeno kapitalista. Ti kapitalisti su najveći neprijatelji koji su zapravo čitav jug doveli u situaciju u kojoj je sada, gdje više na Mediteranu nemamo niti jednu zdravu privredu. Od njih zajedno s političkom elitom s kojom su povezani možemo očekivati da će nas najviše ometati. No, mislim da ćemo biti dovoljno uvjerljivi – sindikati su sve jači i udruge su sve jače. Na prvi pogled se čini kao da su svi pasivni, no mislim da je to pomalo i dio pristojnosti prema nekome novome tko je tek došao, da se pusti vidjeti hoće li ispuniti ono što je obećao. Mislim da to nisu učinili i da se to polako troši. Stalno se govori kako poduzeća ne mogu biti državna, kako je «država loš gospodar». To je ironično jer to govore oni koji gospodare državom. To znači da sami kažu: «mi smo loši gospodari». Ja im na to mogu samo reći – odstupite.

RB: Kakvo je stanje na sindikalnoj cestarskoj sceni?

Mijat Stanić: Nastojimo ništa ne prepustiti slučaju, koristiti

sve zakonske mogućnosti koje nam se otvaraju za ostvarivanje interesa radnika, te biti stalno uključeni u zbivanja. Stanje za radnike na temelju toga nije loše, posebno u ovoj kriznoj situaciji, a članstvo u sindikatu se kontinuirano povećava. Sve tvrtke u kojima djeluju naši sindikati prošle su dosta neokrnuto kroz ovu krizu. Na području našeg djelovanja je prisutan još jedan sindikat s nekim sedamstotinjak članova. Kada smo ušli u sukobe oko korupcijskih afera uprava je vršila ogroman pritisak da se ljudi raščlanjuju iz našeg sindikata i uključuju u ovaj drugi. Međutim, nama nije otišlo mnogo članova, nekih 200, za usporedbu, naš sindikat ima 1800 članova. Tako da su tamo uglavnom otišli šefovi i direktori kako bi mogli napredovati. Da bi se s nama što bolje obračunali pokušali su nam osnovati i jednu para-sindikalnu organizaciju – Udrugu branitelja i poštovatelja Domovinskog rata – koja je također glumila nekakav sindikat. Čak su ih pokušali ugurati i u pregovore, što smo mi kategorički odbili. Rekli smo da nema šanse da sjedimo u istoj prostoriji i

radnici ne stignu reagirati na to. A ako i stignu, porast cijena pogoda i ostali dio stanovništva, poput političara i bogatih kao i umirovljenika, jednom riječju pogoda one koji nisu radnici u pravom smislu. Na taj način se opći porast cijena ciljan na radnike i smanjenje cijene radne snage kamuflira tako što zahvaća čitavo stanovništvo. Međutim, na početku smo rekli što znači porast cijena za bogataša, a što za jednog radnika. A ipak radnik je u jedinstvenoj situaciji jer on jedino ima za prodati svoje ruke i znanje, ništa drugo. Tako da poskupljenje nikako ne pogoda isto njega i, naprosto, 'ostalo stanovništvo'.

Nakon što smo vidjeli pozadinu poskupljenja i vladine rezignarnosti, treba vidjeti koji su budući koraci. Zašto uopće trebaju takve prevare radnika od strane države? Zato što je kapitalu potrebna jeftina i poslušna radna snaga. A potrebna mu je zato jer mu ona predstavlja trošak kojeg je u nužno učiniti što manjim kako bi povećao svoj profit. No, zašto on mora povećati svoj profit? Većina njegova profita ide na proširenu reprodukciju, dakle na akumulaciju, dakle, između ostalog i na ulaganje u noviju opremu i modernije načine

proizvodnje i razvitka proizvodnosti. Ovo sve zato da bi opstao na tržištu u ratu s drugim kapitalima. Prema tome konkurenčija se, zakon imanentni kapitalizmu, pojavljuje kao egzogeni, vanjski zakon pojedinačnom kapitalu. Ovdje se ne radi o jednom kapitalu i njegovoj personifikaciji, kapitalistu. Ovdje se radi o mnoštvu kapitala i njihovim odnosima, o izvrnutom sistemu koji putem konkurenčije, u krajnjoj instanci, lišava radnika (kao većinskog člana društva) normalnih životnih uvjeta i čini od njega vječitog tragača za životom boljim od ljudskog minimuma.

Prema tome, ono za što se trebamo zalagati u ovom trenutku jest da se poskupljenje zaustavi odmah! Stop rušenju cijene radne snage! Kapitalu nije dosta da radnika iskorištava kao životinju, on bi još i da za to ne mora plaćati ni minimalac. Neka kapital zaposli radnika u ovim

uvjetima koje je sam stvorio! Nije radnik kriv za krizu niti za razna otpuštanja, pa onda radnik za to ne mora niti plaćati. To što kapital ne može igrati čak ni po svojim pravilima dokazuje da je njegovo vrijeme itekako prošlo. Pritom treba denuncirati i predstavnike vlade koji silno pomažu kapitalu u njegovoj namjeru da svako malo mijenja pravila igre kako to njemu odgovara. Jedina vlast koja bi branila interes radnika, a samim time i interes većine stanovništva bila bi radnička vlast. Kao čista suprotnost ovoj vlasti kapitala.

dugoročno, pozitivno djeluju na proračun. Vlada sve ove reforme i politike provodi onom poznatom metodom: dvije muhe jednim udarcem. Dakle, dopuštaju poskupljenja zbog konsolidacije javnih financija i, a to je glavno, zbog rušenja cijene radne snage i potencijalnog pokretanja ciklusa kapitala.

Skuplji život za ionako siromasnog radnika ima porazne posljedice. No, upravo su te porazne posljedice za njega, poslovni pothvat za kapital. Hrvatski je radnik već godinama na dnu što se tiče životnog standarda. Udio izdataka za hranu i stan uzima oko 30 %

njegove plaće, a sve što je više od te razine, smatra se siromštвом. Prema tome, sad kad mu se taj udio povećava na 35% ili 40%, vidi se zapravo pad životnog standarda. Kako je sve više takvih radnika kojima se životni standard strovalio, oni nemaju izbora. Radit će za bilo koji novac i pritiskati one radnike koji su nezadovoljni s trenutnim plaćama. Kad smo već kod tih radnika, kako se na njih održava ovo povećanje? Njima nominalna plaća ostaje ista, odnosno ne ostvaruje godišnji rast ili ako i ostvaruje, on se kreće oko 1% godišnje. U isti mah porast cijena životnih

potrepština za radnike kao hranu za kapital iznosi i do 3% ili 4% godišnje. To znači da im realna plaća, odnosno plaća za koju mogu kupiti toliko i toliko roba, pada u prosjeku za 2% godišnje. Sva perfidnost poskupljenja i leži u ovoj relaciji nominalne i realne plaće. Realnu plaću prosječan radnik teško da može izračunati pa je onda i onemogućen vidjeti njezin pad. Sindikati u tu svrhu imaju izračun tzv. potrošačke košarice, no oni su od njega nedavno odustali kazavši da cijene tolikom brzinom i učestalošću rastu da ih se više ne može uračunavati u potrošačku košaricu. Stoga pad realne plaće uočava se tek naknadno i u to takvoj mjeri da

raspravljamo o radničkim pravima s kojekakvim udružama militantnih naziva. Posebno je znakovit njihov znak koji predstavlja logotip HAC-a u koji je zabijena kama, što je zaista nešto posebno. Takve udruge branitelja često su zapravo sklonište za ljudska zla.

sklonište za ljudska zla. Neki misle da ako se nazovu «udrugom branitelja» mogu raditi što žele, a nitko ih ne smije niti najmanje kritizirati. Mi smo pokazali da to nije tako i od samog početka smo tražili njihovu zabranu, zabranu korištenja oglasne ploče, upotre-

upotrebe loga HAC-a itd. u čemu smo konačno i uspjeli. Udruge ako žele mogu istupati u javnosti, no prema zakonu u poduzećima je mjesto samo sindikatima.

**Nezavisni sindikat radnika
JADRANKAMEN d.d.**

21412 PUČIŠĆA · tel/fax: 021/633-287
M.B. 1512013 · OIB 45877034360

Pučišća, 22. listopad 2012.

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

Ovim putem želimo upozoriti hrvatsku javnost na alarmantno stanje u Društvu „Jadrrankamen“ d. d. Pučišća u stečaju.

Događa se upravo ono na što je Nezavisni sindikat radnika cijelo vrijeme upozoravao i borio se svim sredstvima da se ne dogodi, međutim.....

Stečajna upraviteljica podijelila je otkaze svim zaposlenicima i time dodatno opteretila društvo nepotrebnim otpremninama. Na posao je vratila nekih pedesetak radnika, naravno sa bitno smanjenim koeficijentima i, naravno, sada su to ugovori na određeno vrijeme.

I ono malo proizvodnje koja se održavala u R.J. Pučišća sada je u potpunom kolapsu. Sve ostale R.J. su zatvorene.

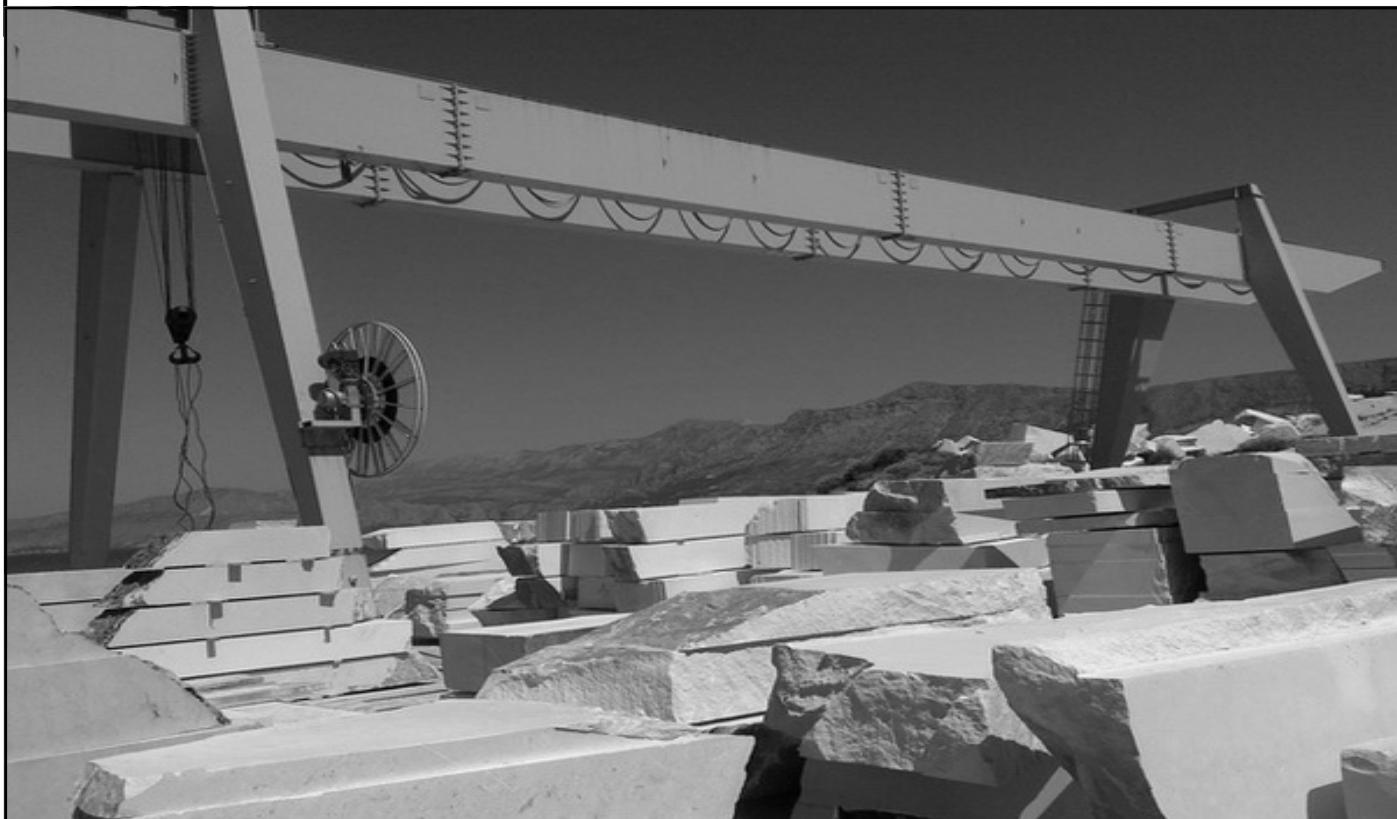
Kamenolomi se nisu „čistili“ punih pet mjeseci, a sva otprema iz „Jadrrankamena“ svela se na poneki blok Talijanima, te gaterske ploče i laštre u prodajni centar. Oni koji znaju što je to gaterska ploča, a naročito „laštra“, znat će da je to čista krađa. To je zapravo podrivanje temelja „JK“, no stečajna upraviteljica uporno od početka svog mandata forsira takvu strukturu proizvoda i otpreme istih.

No, ponavljam sva proizvodnja i otprema iz „JK“ svela se na nekih, ma puno je reći, 5% od „normalne“.

Za ilustraciju „Jadrrankamen“ je u „normalnim, vremenima otpremao mjesečno nekih

Radnička borba

13. broj
www.radnickaborba.org

18000 m² obrađenih ploča, plus klesanci plus blokovi i ostali proizvodi.

Dakle svi čini i radnje stečajne upraviteljice ukazuju da ona hita krupnim koracima ka cilju kojeg je zacrtao njen nalogodavac, a to je zamislite apsurda „bivši“ vlasnik „JK“.

Da je tome tako, ukazuje i činjenica da su u petak 24. kolovoza 2012 godine pod okriljem noći iz „Jadranskamena“

(R.J. „Pučišća) trajektom „RABLJANKA“ odvedena dva velika Caterpiralova dampera u nepoznatom pravcu.

Ti su strojevi osnovna sredstva za rad u kamenolomima i „JK“ je bez njih ko „ptica slomljenih krila“

U svezi svega naprijed iznesenog pozivamo sve medije da se osobno uvjere u naše navode.

Pozivamo i sve odgovorne koji evo iako je srce ljeta, još uvijek spavaju dubokim zimskim snom, da se konačno probude i krenu raditi posao za koji im je hrvatski narod dao mandat.

S poštovanjem!

za Izvršni odbor
predsjednik
Tonči Drpić

Radnička borba

13. broj
www.radnickaborba.org

Uska povezanost ili, bolje rečeno, strukturna zavisnost o snažnijem kapitalu Zapada, uzrokovala je da kriza zahvati i hrvatsko gospodarstvo. Ono zadnjih nekoliko godina zaređom ostvaruje pad. Kapital je, dakle, već nekoliko godina na dnu svog životnog ciklusa. Tako barem procjenjuju razni stručnjaci i vlada. Ono što je sad potrebno jest snažni poticaj koji će pokrenuti novi ciklus kapitala. Ovaj se poticaj, zahvaljujući iskustvu nakon prvog svjetskog rata, iz kojeg je kapital podosta naučio, očekuje da uradi država. Prema tome, imamo situaciju u kojoj je kapital u krizi, a kako je zahvatio čitavo društvo, to je i društvo u krizi, a izlaz iz te situacije se nalazi u državnoj intervenciji. Ali što se nalazi iza državne intervencije? To ne mora biti samo poticanje efektivne potražnje od strane države, smanjenje kamatnih stopa, trilateralni sporazum između kapitala, rada i države i sl. Hrvatska nema neovisnu monetarnu politiku, a fiskalna joj je trenutačno onemogućena ulaskom u EU i pridržavanjem euro pakta o fiskalnoj konsolidaciji te udovoljavanjem rejting agencijama koje bi u suprotnom rušile rejting i pogoršale financijsku situaciju

pogoršale financijsku situaciju države. Dakle, dobar dio intervencijskih politika ne može biti u potpunosti implementiran. Međutim, postoji još jedna politika, a koja je zapravo i ključna. To je politika najamnina. Njezina je važnost u tome što se njome ostvaruje najbitniji uvjet za pokretanje ciklusa kapitala i to u vrijeme kad je, zbog specifične situacije u Hrvatskoj gdje je bruto plaća visoka uzrokovana velikim brojem neaktivnog radno sposobnog stanovništva, umanjeno djelovanje rezervne industrijske armije. Kapital trenutno ne vidi gdje bi investirao i kako bi pokrenuo proizvodni ciklus kad je cijena radne snage na razini koja za njega nije profitabilna odnosno ne omogućuje mu traženu profitnu stopu. Dok se ona ne spusti do određene razine, naravno uz

ostale popratne učinke poput promjene zakona o radu, dajnjih otpuštanja i sl., neće biti masovnijeg zapošljavanja odnosno neće biti uzleta proizvodnje. A kako se najefikasnije ruši cijena radne snage? Upravo općim poskupljenjima! Vlada ne zaustavlja rast cijena iz glavnog razloga što ruši cijenu radne snage kako bi je kapitalu dala na pladnju. Drugi razlog, koji naravno nije za odbaciti, ali nije direktno vezan uz odnos kapital – rad, jest sređivanje proračuna. Povećanjem pdv-a proračun se puni dobro, pošto je to indirektan porez i pošto je ljudi moraju trošiti, makar i na najosnovnije namirnice. Javne financije se također konsolidiraju na način da se nekim tvrtkama, poput HEP-a, dopusti da dignu cijene svojih proizvoda kako ne bi imale određene gubitke i na taj način, gledano

Radnička borba

POZADINA REZIGNIRANOSTI VLADE GLEDE POSKUPLJENJA

Prvo je povećan pdv, potom su rasle cijene energenata što se odrazilo na cijene grijanja, a onda su u međuvremenu povećane i cijene hrane. Također, pred nama je vjerojatno još jedno povećanje cijene hrane zbog suše i vladine odluke da ne pomogne seljacima. Sve ovo čini jedan skup pojava koji možemo označiti kao opći porast cijena. On će ove godine biti oko 4 % u odnosu na prošlu godinu. Radni

ljudi su očajni, ne znaju što će, a računi, i to sve veći, dolaze im na naplatu. Moraju se hraniti, djeci kupovati knjige za školu, oblačiti ih, plaćati rate kredita itd. Nekog kapitalistu ili političara ne dira što se hrana povećala za 10 % ili 20 % kad njima ionako, gledajući relativno u odnosu na njihove plaće, davanja za hranu predstavljaju zanemarivi trošak. No, kako je radnicima? Nikome nije jasno zašto vlada, i to većinom

Radnička borba

Intervju s radnikom HŽ-a: Tu više nisu bitna radnička i materijalna prava...

Radnička Borba: Koje je vaše zanimanje u HŽ-u i koliko dugo radite?

Strojovoda: Strojovođa sam i radim već preko deset godina.

RB: Kakvi su radni uvjeti?

S: Što se tiče radnih uvjeta, oni objektivno nisu zadovoljavajući. Prije svega zbog starog vozognog parka koji zasigurno ne zadovoljavaju kriterije po kojima vozila danas izlaze na tržište. Tu mislim na zadovoljavanje nekih tehničkih specifikacija koje utječu na zdravstvenu sposobnost za obavljanje tog posla. A veliki su, recimo, problemi utjecaja vi-

bracije, buke, zračenja ionizirajućih i neionizirajućih pa čak i azbestnih čestica s kojima se susrećemo. Tako da to ostavlja trag. Kako je vozni park star preko četrdeset godina, on sigurno ne zadovoljava nekakve normative koji su danas postavljeni. I to utječe, što direktno što indirektno, na zdravlje pojedinca. Dalje što smatram da je bitno jest da sam sistem održavanja koji je vrlo problematičan i sad tu ulazimo u sferu politike. Zato što, ako bi gledali u tehničkom smislu (znači, kako je određenim pravilnikom pro-

pisano), ispalo bi, zapravo, da nijedno vozilo tehnički nije ispravno i time bi bio obustavljen kompletan promet. I onda se na te sitnice ne gleda, a te sitnice su vrlo bitne. Jer to je s jedne strane monoton posao, koji zahtjeva i nekakvu automatizaciju, ograničen si na tri, četiri kvadrata prostora koji sigurno nije idealan. Tu govorimo o klimatizirajućim uvjetima, zatim barem deset do dvanaest sati moraš sjediti, zvučna izolacija vozila, što čovjek kad je mladi možda i ne osjeća. No, kako stari sve više obraća pozornost na te stvari.

Zatim uvjeti rada po danu i po noći se jako razlikuju. Vrlo je teško raditi po noći jer je čovjek prirodno koncipiran da je danu budan, a po noći spava. Tako da su receptori u noćnim satima u tako lošem okruženju puno opterećeniji nego kad bi to okruženje zadovoljavalo suvremene standarde. Veliku ulogu u svemu tome igra i radno vrijeme koje nije klasično. Radno vrijeme strojovođa je izrađeno na temelju turnusa vlakova. Tako da kad bi govorio o svom radnom vremenu, to bi bilo: danas sam u dva, sutra sam u jedanaest, prekosutra sam u pet itd.

E sada u EU, što se će primjenjivati i kod nas a zasad se izbjegava, postoji europska direk-

tiva za željeznički promet koja regulira rad željezničkih transportnih radnika, zapravo svako radno mjesto. Da se fokusiramo na radno mjesto strojovođe. Tom direktivom je reguliran odmor između smjena, što je i sada regulirano jer, odmor između dviju smjena mora biti minimalno šesnaest sati. Da se može imati dvije uzastopne noćne, ali nakon toga mora biti odmor od najmanje 24 sata. Zatim je obavezno jednom u mjesecu imati slobodan vikend. Sada bi se trebala regulirati mjeseca norma rada koja bi trebala isključivati prekovremeni rad. Ipak, do prije nekoliko godina postojala je i ta praksa kada se radilo i preko 40 prekovremenih sati. To je bilo

očito kršenje zakona jer je njime propisano da za sva zanimanja s posebnim uvjetima rada ne smije biti prekovremenih sati. Naravno, tome se progledavalo kroz prste. I što smo više napredovali u prepristupnim pregovorima s EU ovakvih stvari više nema.

RB: Kakva je situacija među radnicima? Pričaju li o ovim stvarima, da li su nezadovoljni ili zadovoljni?

S: Pa radnici razgovaraju između sebe, ali kad bi netko izvana došao mogao bi reći ne da je situacija idealna nego da je porazna. Samo postoji jedna stvar za koju ne znam je li specifična samo za naše

NEPOSREDNI ZAHTJEVI RADNIČKE BORBE

- Poništenje odluke o poskupljenju struje i plina
- Bez izuzetka ukinuti svaku privatizaciju kod koje su uočene nepravilnosti, te konfiscirati svu imovinu i zaradu stečenu na taj kriminalni način. Na taj način stečeno finansijsko i industrijsko bogatstvo preusmjeriti u pokretanje proizvodnje, te projekte od neposrednog interesa za radnike i siromašne
- Osiguravanje hitne isplate svih zaostalih plaća – oštре zakonske mјere protiv svih poslodavaca koji ne isplaćuju plaće na vrijeme i prisiljavaju na prekovremeni rad
- Preuzimanje velikih propalih poduzeća od strane države uz uspostavu radničke kontrole. Tako se može zaštiti na tisuće radnih mјesta, poduzeća spasiti od propasti i rekonstruirati, te putem radničkog nadzora onemogućiti daljnje cvjetanje kriminala i zakulisnih igara.
- Osiguravanje da plaće ispod jasno određenog minimuma svojim rastom prate rast životnih troškova.
- Skraćivanje radnog tjedna bez smanjivanja plaća, kako bi se, između ostalog, omogućilo povećanje zaposlenosti
- Prevladavanje recesije omogućeno opterećivanjem samo najbogatijih pojedinaca koji ne žive od svojega rada, bez ikakvih dodatnih opterećivanja radne populacije. Radnici ovu krizu nisu izazvali i oni je ne smiju ni plaćati.
- Uvođenje ekstremno progresivnog poreza koji omogućuje poboljšanje životnog položaja najsirošnjih slojeva na temelju opterećivanja najbogatijih
- Uvesti dodatne oblike poreza na svu zaradu koja nije stečena vlastitim radom (renta, profit, kamata, dionice)
- Poslovanje banaka iz službe krupnoga stranog kapitala staviti u službu razvoja ekonomije – stavljanje poslovanja banaka pod demokratsku kontrolu samog naroda putem nacionalizacije
- Potpuni prestanak svake privatizacije, posebno – ukidanje mјera usmjerenih prema privatizaciji školstva, zdravstva, strateških i prirodnih resursa.

našem društvu o odnosu na najkrupnije kapitaliste koji izrabljaju radnike, ponižavaju njihovo dostojanstvo, te ne isplaćuju plaće. S druge strane, obični radnici – uključujući tu i one koji su nešto bolje plaćeni, kao i npr. nastavnike – nalaze se u sasvim istim problemima kao i radnici u privatnom sektoru. I njihova se prava napadaju i njihova primanja nisu dovoljna za dostojan život, te ni oni nisu oslobođeni razmišljanja o tome kako će prehraniti sebe i svoje obitelji. Naravno, gledano u cjelini njihova prava su u prosjeku bolje zaštićena od prava radnika koji rade kod privatnika. No to nije razlog za slobodno priželjkivanje pogoršavanja njihovih prava i smanjivanja njihovih plaća. Sasvim suprotno, to je razlog za to da se zajednički

radnika u privatnom i radnika u državnom sektoru. Posebno bi radnici državnog sektora, budući da su u pravilu bolje organizirani (zbog nerijetke prakse onemogućivanja stvaranja sindikata kod privatnika) trebali pružiti ruku svojim kolegama i iskazati konkretnu solidarnost, te im pomoći da se i sami bolje organiziraju, te da se stvori zajednički front protiv zajedničkih neprijatelja: vlade i kapitala (koji su međusobno veoma usko povezani). Vlada često želi prezentirati stvari kao da se problem sastoji u tome što se jednim radnicima mora oduzeti da bi se drugim radnicima moglo povećati. Stoga sve one koji se bore za svoja prava optužuju da su neosjetljivi prema drugim radnicima i govore kako se svi

propuštaju spomenuti one kod kojih se nalazi silan novac i kojima se zapravo treba oduzeti da bi se moglo dati siromašnima: banke, krupni kapitalisti, poslodavci koji prisiljavaju na prekovremeni rad, ne isplaćuju plaće i potkradaju na plaćama, sumnjivo obogaćeni u privatizaciji tj. ratni profiteri i tajkuni... U tu rubriku ulaze još i saborske plaće i mirovine kao i sve ostale privilegije po pitanju kojih nikada nije «vrijeme za odricanje». Goleme svote novaca koje se mogu dobiti od ovih parazita i izrabljivača trebaju se upotrijebiti kako se povisila prava i plaće svih radnika, kako u privatnom tako i državnom sektoru. Mi nismo izazvali krizu i ne želimo za nju plaćati, neka plate oni koji su nas u nju uveli!

zanimanje ili je i svugdje tako. Ljudi, evo kad sjednemo na kavu, iznose svoja mišljenja i svoja stajališta koja su po ovom pitanju negativna. Ali, kad je recimo to govor pred istaknutim ljudima, prije svega sindikalnim čelnicima, onda nema problema i ispada kao da je sve idealno. I ljudi su na neki način, po mom mišljenju, našli svoje interese u cijeloj toj situaciji da se priklone određenoj struci zbog ostvarenja tih osobnih interesa. Zato ne žele iznositi svoja mišljenja ili negativne vibracije. Dakle, radnik iako je svjestan da su radni uvjeti loši, da je plaća mala ili pak ima primjedbe (probleme) ovakvog ili onakvog tipa, ne govori ništa. Jer ako bi te probleme iznosio automatski bi se našao na nekakvoj, nazovimo to, crnoj listi gdje bi započeo proces šikaniranja.

RB: Od radnika ili ...

S: ... da, i od drugih radnika. Situacija je složena iz prostog razloga jer je sindikat HŽ-a postao jedna paralelna uprava. Izborili su ili osvojili, ne znam kako bih to nazvao, toliku moć utjecanja na svaku stavku odlučivanja, da se sve prethodno mora pitati. I tek na njihovo odobrenje se vuku odluke i kadrovske križaljke. Činjenica je

da niti jedan šef nije postavljen na poziciju da se nije dobila suglasnost sindikata. I on postaje instrument pritiska ovlaštenog obračuna sa sindikalnim istomišljenicima. Znači, ako ste vi u sukobu zbog propagiranja radničkih prava i borbe za bolju radnu poziciju i bolje materijalne uvjete i to sad sindikatu ne odgovara, pojačava se pritisak od strane šefa koji je postavljen od strane sindikata. I to na način da će vi biti lošiji turnus, što vas automatski može staviti u poziciju i lošijeg materijalnog privređivanja, lošiji su i uvjeti rada. U neku ruku vrši se klasičan mobbing, koji je danas teško dokazati, ali problem je u tome da li si čovjek to, a u ovom slučaju i strojovoda može priuštiti. Naime, za obavljanje tog posla uvjet je da si psihofizički sposoban, a mobbing, znamo, je atak na psihičku stabilnost radnika.

RB: Spominjete sindikate ... Je li čitava organizacija uključena u to ili rukovodstvo?

S: Pa, to je piramidalno postavljeno, jer očito postoji prešutni interesni dogovor. Svako ima svoju sferu interesa. Ove na najvišoj razini možda zanima visoka politika. Apsurdna činjenica je da iako se sindikati fi-

surdna činjenica je da iako se sindikati financiraju iz članarina i da imaju dovoljno za svoju pregovaračku neovisnost u odnosu na poslodavca, svaki od tih sindikalista i povjerenika ima koeficijent koji njemu povećava plaću i to za neostvareni rad jer on ne radi službeni posao npr. strojvodje. I sad imamo klasičan sukob interesa. Predstavnik sindikata treba zastupati interes člana, a plaća ga, po koeficijentu, poslodavac s kojim treba pregovarati za interes radnika koji su u suprotnosti s poslodavcem. Možemo čak govoriti o nekakvoj megalomaniji jer tu više nisu bitna radnička i materijalna prava nego je tu bitnija sfera mnogo većeg novca. Novac od nabavke reprematerijala, rezervnih dijelova, pogodba, novac od ugovora za nabavku nafte, sklapanje poslova mimo javnih natječaja, uzimanje skupljih ponuda itd. Dakle, sindikat vodi računa o tome, a ne vodi računa zašto, primjerice, plaća kasni ili zašto su izgubljena neka socijalna prava, zašto se odustalo od četiri dana godišnjeg odmora itd.

RB: Znači koristi od ovoga što se nabrojali ima jedan dio ljudi unutar sindikata ...

Radnička borba

13. broj
www.radnickaborba.org

S: Da, to je uski krug ljudi. Tako je to organizirano. Imate službu nabave; između ostalog, postoji nadzorni odbor koji treba kontrolirati rad uprave, ali kako su tu pozicije sve namještene, a na sve je utjecao i sindikat, opet se pita i glavne ljudi u sindikatu kako dalje. Naravno, određene službe dobiju informaciju koliko je potrebno da odrade posao koji su oni odlučili da se mora sklopiti, i svatko onda dobije svoju proviziju. Postoje razlozi zašto se na nižoj razini tolerira da se s lokomotiva krađe po tristo, petsto, tisuću litara u jednoj smjeni i da nitko ne nastrada. Zato što je ovdje očito puno veća lova u igri i onda na toj nižoj razini neka ti ljudi svoje rade, u isto vrijeme podržavaju glavne

ljudе u sindikatu, a ovi se pak potom bave višom sferom, korupcijom ili kriminalom. E sad da ne bi ispalо da ja tu govorim rekla-kazala, kroz medije smo mogli pročitati zašto je tvrtka Energopetrol dobila posao nabave s vučom vlakova za skuplju naftu od dvanaest milijuna kuna. Iako je bila ponuda dugogodišnjeg komitenta, INA-e, za toliko jeftinija. Zatim, iako je postojao novac, namjerno se kasnilo s plaćanjem jer je u klauzuli stajalo da se za kašnjenje od jednog dana plaća toliko i toliko penala. Na kraju je plus ovih dvanaest milijuna kuna na godišnjoj razini bilo plaćeno nekim četiri milijuna kuna za penale. I onda se dolazi do čovjeka koji je bio vlasnik

Energopetrola (sada je to prodano slovenskom Petrolu) - Jozo Kalem, koji je prijatelj Slavka Linića, a on je financirao predizbornu kampanju SDP-a.

RB: Kako gledate na mјere racionalizacije (otpuštanja) i modernizacije koje su najavlјene?

S: Pa sigurno da se kroz adekvatniji i profesionalniji pristup može doći do učinkovitijeg poslovanja. Razvidno je da kod nas ima propusta i neznanja. Ali to se sve dogodilo iz prostog razloga jer su stručni ljudi doslovno otjerani iz tvrtke. Kvalitetno i stručno mišljenje nije bilo poželjno jer je bilo u suprotnosti s onim što zastupa kriminal i nepotizam. I onda dolazimo do toga da je generirana

Radnička borba

13. broj
www.radnickaborba.org

jedna velika administracija i koja je za ovaj obim poslovanja koje HŽ ima prevelika.

Držim da bi pod racionalizacijom trebalo ići i poboljšanje u operativnom smislu, ne samo otpuštanja. S obzirom da se HŽ bavi prijevozom ljudi i dobara, ta brojnost ljudi je sigurno bila predviđena za veći teret. E sada se treba postaviti pitanje i odgovornost ljudi zašto je nama u

zadnjih tri godine promet tereta pao za pet milijuna tona, a na drugim željeznicama nije? Zašto se nama događa da brod s teretom uplovi u luku Bakar i stoji тамо три dana jer nema vagona ili nema lokomotiva, te zatim diže sidro i odlazi u Sloveniju? Zašto terminal Brajdica koji ima potrebu, (otkako je ova filipinska tvrtka dobila koncesiju za kontejnerski

terminal), u 24 sata otpremati devet direktnih vlakova, a otprema jedan dnevno? I sada su to pitanja upravo za ljudi koji rade u operativi i upravi, odnosno menadžmentu koji je direktno odgovoran za situaciju. A radnik je ovdje samo izvršno lice, on izvršava samo ono što mu je propisano.

RADNICI PRIVATNOG PROTIV RADNIKA DRŽAVNOG SEKTORA

Podijeli pa vladaj – jedna je od najstarijih i najuspješnijih taktika. U naše vrijeme najviše je koriste oni koji vladaju nad običnim čovjekom – politička elita i poslodavci/kapitalisti. Jedan od primjera njezine veoma uspješne upotrebe je pitanje radnika u privatnom sektoru i javnim firmama. U velikoj mjeri zahvaljujući medijima i njihovom pristupu, široko se rasprostranilo mišljenje kako su radnici u državnom sektoru zaštićeni i povlašteni, kako parazitiraju na leđima radnika u privatnim firmama, često korumpirani, te kako bi zapravo bilo i u redu da ih se dio otpusti i da im se smanje plaće. U skladu s time, sindikalni zahtjevi sindikata

zaposlenih u državnim službama često se shvaćaju kao pretjerivanje i neumjerenost u željama, posebno u ovo vrijeme – kako već ide stalna litanija vladajućih – «kada svi moramo snositi teret krize» (osim, naravno, njih samih). Kao i sve fabrikacije ova slika u sebi nosi neke tragove istine, no toliko izobličene, izvađene iz konteksta i prilagođene potrebama onih koji igraju na «podijeli pa vladaj» da je pretvorena u ogromnu laž. Prije svega u konstatacijama o zaposlenima u javnim službama nastoji se prikriti klasni karakter onoga tko radi. To što se nastoji prikriti upravo je ovdje najvažnije. Nije nipošto svejedno da li je onaj tko radi u poduzeću u

u državnom vlasništvu manuelni radnik, nastavnik, znanstvenik, strojovođa i skretničar ili pak s druge strane visoki menadžer, član nekoga od odbora, direktor i birokrat. Položaj onih koji su dio upravnog i birokratskog aparata u državnim firmama je svakako povlašten, njihova primanja i radna mjesta su zaštićena, a čitav taj aparat je glomazan, neučinkovit i pun nepotizma, korupcije, namještanja natječaja itd. Čitavu tu ogromnu izraslinu koja se hrani vrijednošću koju stvaraju drugi, te je nerijetko uključenja u pljačkanje i uništavanje zajedničke imovine, treba dovesti u red. No, treba imati na umu da su i oni sporedan problem u

